॥ देवा ऊचुः ॥ मर्त्या अमर्त्याः संवृत्ता न विशेषोऽस्ति कश्चन। अविशेषादुद्विजन्तो विशेषार्थमिहागताः। ७२८०

॥ भगवानुवाच ॥ वैवस्वतो व्यापृतः सत्रहेतोस्तेन त्विमे न म्रियन्ते मनुष्याः। तस्मिन्नेकाग्रे कृतसर्व्वकार्य्ये तत एषां भवितैवान्तकालः।

वैवस्वतस्यैव तनुर्व्विभूषिता वीर्य्येण युष्माकमुत प्रवृद्धा। सैषामन्तो भविता ह्यन्तकाले न तत्र वीर्य्यं भविता नरेषु।

॥ व्यास उवाच ॥ ततस्तु ते पूर्व्वजदेववाक्यं श्रुत्वा जग्मुर्यत्र देवा यजन्ते। समासीनास्ते समेता महाबला भागीरथ्यां ददृशुः पुण्डरीकं।

दृष्ट्वा च तद्विस्मितास्ते बभूवुस्तेषामिन्द्रस्तत्र शूरो जगाम। सोऽपश्यद्योषामथ पावकप्रभां यत्र देवी गङ्गा सततं प्रभूता।

सा तत्र योषा रुदती जलार्थिनी गङ्गां देवीं व्यवगाह्य व्यतिष्ठत्। ७२८५

तस्याश्रुबिन्दुः पतितो जले यस्तत्पद्ममासीदथ तत्र काञ्चनं।

तदद्भुतं प्रेक्ष्य वज्री तदानीमपृच्छत्तां योषितमन्तिकाद्वै। का त्वं भद्रे रोदिषि कस्य हेतोर्व्वाक्यं तथ्यं कामयेऽहं ब्रवीहि।

॥ स्त्र्युवाच ॥ त्वं वेत्स्यसे मामिह याऽस्मि शक्र यदर्थं चाहं रोदिमि मन्दभाग्या। आगच्छ राजन्पुरतो गमिष्ये द्रष्टाऽसि तद्रोदिमि यत्कृतेऽहं।

॥ व्यास उवाच ॥ तां गच्छन्तीमन्वगच्छत्तदानीं सोऽपश्यदारात्तरुणं दर्शनीयं। सिंहासनस्थं युवतीसहायं क्रीडन्तमक्षैर्गिरिराजमूर्द्ध्नि।

तमब्रवीद्देवराजो ममेदं त्वं विद्धि विद्वन्भुवनं वशे स्थितं। ईशोऽहमस्मीति समन्युरब्रवीद्दृष्ट्वा तमक्षैः सुभृशं प्रमत्तं। ७२९०

क्रुद्धञ्च शक्रं प्रसमीक्ष्य देवो जहास शक्रञ्च शनैरुदैक्षत। संस्तम्भितोऽभूदथ देवराजस्तेनेक्षितः स्थाणुरिवावतस्थे।

यदा तु पर्य्याप्तमिहास्य क्रीडया तदा देवीं रुदन्तीं तामुवाच। आनीयतामेष यतोऽहमारान्नैनं दर्पः पुनरप्याविशेत्।

ततः शक्रः स्पृष्टमात्रस्तया तु स्रस्तैरङ्गैः पतितोऽभूद्धरण्यां। तमब्रवीद्भगवानुग्रतेजा मैवं पुनः शक्र कृथाः कथञ्चित्।

निवर्त्तयैनञ्च महाद्रिराजं बलञ्च वीर्य्यञ्च तथाऽप्रमेयं। छिद्रस्य चैवाविश मध्यमस्य यत्रासते त्वद्विधाः सूर्य्यभासः।

स तद्विवृत्य विवरं महागिरेस्तुल्यद्युतींश्चतुरोऽन्यान्ददर्श। स तानभिप्रेक्ष्य बभूव दुःखितः कच्चिन्नाहं भविता वै यथेमे। ७२९५

ततो देवो गिरिशो वज्रपाणिं विवृत्य नेत्रे कुपितोऽभ्युवाच। दरीमेतां प्रविश त्वं शतक्रतो यन्मां बाल्यादवमंस्थाः पुरस्तात्।

उक्तस्त्वेवं विभुना देवराजः प्रावेपतार्त्तो भृशमेवाभिषङ्गात्। स्रस्तैरङ्गैरनिलेनेव नुन्नमश्वत्थपत्रं गिरिराजमूर्द्ध्नि।

स प्राञ्जलिर्व्वै वृषवाहनेन प्रवेशमानः सहसैवमुक्तः। उवाच देवं बहुरूपमुग्रं द्रष्टाऽशेषस्य भुवनस्य त्वं भवाद्य।

तमब्रवीदुग्रवर्चाः प्रहस्य नैवंशीलाः शेषमिहाप्नुवन्ति। एतेऽप्येवं भवितारः पुरस्तात्तस्मादेतां दरीमाविशात्रैव शेष्व।

तत्र ह्येवं भवितारो न संशयो योनिं सर्व्वे मानुषीमाविशध्वं। तत्र यूयं कर्म्म कृत्वाऽविषह्यं बहूनन्यान्निधनं प्रापयित्वा। ७३००

आगन्तारः पुनरेवेन्द्रलोकं स्वकर्म्मणा पूर्व्वजितं महार्हं। सर्व्वं मया भाषितमेतदेवं कर्त्तव्यमन्यद्विविधार्थयुक्तं।

पूर्व्वेन्द्रा ऊचुः ॥ गमिष्यामो मानुषं देवलोकाद्दुराधरो विहितो यत्र मोक्षः। देवास्त्वस्मानादधीरन् जनन्यां धर्म्मो वायुर्म्मघवानश्विनौ च।

॥ व्यास उवाच ॥ एतच्छ्रुत्वा वज्रपाणिर्व्वचस्तु देवश्रेष्ठं पुनरेवेदमाह। वीर्य्येणाहं पुरुषं कार्य्यहेतोर्दद्यामेषां पञ्चमं मत्प्रसूतं।